

Nyhetsbrev från

NAV- industrihistoria och arbetslivsmuseer i Väst

Nummer 4

November 2018

info@navivast.se

EDETS KVARN OCH BENSTAMP
ÖPPNAR DÖRRARNA EN GÅNG
OM ÅRET PÅ "EDET DAGEN"

NAVs Nyhetsbrev nr 4 2018

Välkommen att läsa NAVs fjärde Nyhetsbrev för 2018.

Omslagsbilden illustrerar Edets kvarn och benstamp som ni kan läsa mer om på sidan 6.

I våra aktuella notiser som inleder Nyhetsbrevet kan du bland annat läsa om Årets arbetslivsmuseum 2019, uppdatering av NAV-kartan, en ny tjänst som finansieringskoordinator på Arbetets museum i Norrköping. Vi påminner även om motioner från dig till kommande årsmöte 2019.

Vi efterlyser också en bra plats för Arbetslivsmuseernas Dag 2020. Kom med förslag!

Arbetslivsmuseernas Dag nästa år blir den 11 maj i Göteborg på Volvo museum, Arendal. Det är samtidigt Volvo Museums Dag, vilket innebär många besökare. Se separat artikel om detta.

I detta nummer presenterar vi två intressanta arbetslivsmuseer i artiklarna "Edetdagen – en gång om året" på sidan 6 och "Ramsågen i Melltorp" på sidan 8. Läs också artikeln om Allmogeåtar på Bassholmen.

På sidan 7 hittar ni en artikel om Sveriges vackraste tågsträcka, Kinnekullebanan.

Kanske kan dessa artiklar inspirera er att berätta om ditt eget museum i kommande Nyhetsbrev!

I slutet av Nyhetsbrevet hittar du texter om en kommande medlemsenkät samt Ordförandeträffar.

Och missa inte möjligheten att berätta om ditt eget museum i kommande Nyhetsbrev!

Läs om detta och lite till i vårt Nyhetsbrev!

REDAKTIONEN

Fotot på första sidan:
Edets kvarn och benstamp, ett av många spännande arbetslivsmuseer och besöksmål i Västra Götaland.

Bilden tagen vid "Edetdagen" första lördagen i september.

Foto Per Rosén

Innehåll:

	sidan
Nyhetsbrevet Nr 4 2019	2
Innehåll	2
Aktuella notiser:	3
Arbetslivsmuseernas Dag 2019	4-5
Edetdagen – en gång om året	6-7
Levandegöra historia längs Kinnekullebanan	7
Ramsågen i Melltorp	8-9
NAV - Kunskapsdagar om marknadsföring	9
Med Allmogeåtar på Bassholmen	10
Mordgåtan på järnsvägen	11
Medlemsenkät	11
Nya Medlemmar	11
Ordförandeträffar	12
GOD JUL	12

Redaktion:

Elin Andersson	tel. 070- 977 92 61	e-post elin.andersson@navivast.se
Einar Brodin	tel. 070- 530 77 79	e-post einar.brodin@navivast.se
Ingvar Kronhamn	tel. 076- 881 08 85	e-post ingvar.kronhamn@navivast.se

Vi i redaktionen vet att alla medlemmar och museer har massor av intressant och underhållande material i sina gömmor.

Vi är tacksamma för alla synpunkter, ideer, och inte minst alla bidrag, text och bilder till nyhetsbrevet.

**Nästa nyhetsbrev utkommer i februari 2019.
(Presstopp 2019-01-31)**

NAV - industrihistoria och arbetslivsmuseer i Väst

Box 15, S- 534 21 Vara
Org. nr. 80 24 61- 14 13
www.facebook.com/industriocharbetsliv.se

Tel: 072- 246 92 32
Bankgiro: 780- 73 65

E- post: info@navivast.se
Hemsida: www.navivast.se

Aktuella notiser

Uppdatera NAV-kartan

Då är det åter Dax, att uppdatera och lämna uppgifter till NAV-kartan. För att komma med på NAV-kartan 2019 behöver vi uppgifterna senast 31 jan. 2019. Men vänta inte. Hjälp oss genom att lämna in uppgifterna redan NU.

Som tidigare år finns ett färdigt formulär direkt på hemsidan, för att uppdatera eller skriva in nya uppgifter. Även om ni är nöjd med de uppgifter som finns på kartan idag, (se NAV-kartan på hemsidan), så måste ni ändå fylla i några obligatoriska uppgifter/fält och skicka in formuläret.

Är ni nöjd med texten till presentationen över museet? (4 rader på kartan, 280 tecken) Skriv ett, OK.

Formuläret finns på hemsidan under **FÖR MEDLEMMAR**, se; www.navivast.se/uppdatera-nav-kartan

För att skapa mer liv på kartan, och ett större intresse för våra besöksmål finns möjlighet att byta ut bilden inför 2019 års NAV-karta. Även här finns ett formulär att använda för en eller två bilder.

Se under fliken **"FÖR MEDLEMMAR" /lämna bild**

Efterlysning!

På vilken plats vill ni se Arbetslivsmuseernas Dag 2020?

Vi hoppas nu att ni läsare kan hjälpa oss med förslag till en bra plats som kan locka både utställare och besökare. Vi samarbetar gärna med andra aktiviteter eller evenemang. Ni kanske är på väg att fira ett jubileum eller har något annan ide på att uppmärksamma ert museum för en bredare publik. Vi tror att bästa dag för Arbetslivsmuseernas Dag är på våren i maj månad..

Kontakta någon i styrelsen eller hör av er till vårt kansli, på mail; info@navivast.se, eller tel 072-246 92 32.

Det underlättar att vara ute i god tid, förhoppningsvis kan vi presentera en eller flera förslag på platser när vi träffas på Arbetslivsmuseerna Dag på Arendal i Göteborg den 11 maj 2018.

Finansieringskoordinator

Sedan i september månad finns på Arbetets museum i Norrköping Jasna Hasanica som där innehar en helt ny tjänst.

Hennes uppgift är att arbeta med stöd till olika arbetslivsmuseer och hembygdsföreningar i och hur man söker finansiering för olika projekt (i första hand EU-projekt).

Mailadress är; jasna.hasanica@arbetetsmuseum.se

Motioner till årsmötet

NAVs årsmöte 2019 kommer att hållas på Garnisonsmuseet 6 april i Axvall. (se museum 117 i NAV-kartan.)

Som tidigare år blir det utöver årsmötetsförhandlingar, ett dagsprogram med olika informativa inslag.

Enligt stadgar ska motioner och andra ärenden som medlemmar önskar ta upp på årsmötet vara styrelsen tillhanda senast 31 januari.

Skicka till NAVs kansli i Vara, antingen via brev eller via e-post.

Immateriellt kulturarv

Begreppet "immateriellt kulturarv" förekommer i texter i olika sammanhang.

Innebörden/betydelsen är lite kort följande:

Immateriellt kulturarv är sådant kulturarv som inte går att fysiskt ta på. Ett kulturarv som lever och överförmellan människor genom till exempel traditioner eller handens och kroppens kunskaper.

Immateriellt kulturarv kan bland annat vara hantverk, musik, mattraditioner, högtider och ritualer.

Årets arbetslivsmuseum 2019

I Glasriket i Småland finns några glasbruksmuseer.

Ett av dem är The Glass Factory - Glasmuseet i Boda.

Museet fungerar som kunskapscentrum och kreativ mötesplats för konstnärer, designers och besökare. De sistnämnda har möjlighet att pröva på och undersöka hur det känns att arbeta med glas och utveckla sina kreativa förmåga. Museet är ett av Nordens största glasmuseer.

Juryns motivering till utnämningen lyder:

"The Glass Factory - Glasmuseet i Boda förenar det gamla glasblåsaryrket med samtida glaskonst och verksamheten lyckas på ett fantastiskt sätt förena lokala och internationella utbyten. Glashytan är ett verkligt levande museum med kunskapsöverförande aktiviteter där barn och vuxna bjuds in till att vara en del av glasrikets historia och framtid.

Satsningen på The Glass Factory - Glasmuseet i Boda visar på kommunalt mod och förståelse för industrisamhällets kulturarv och betydelse för dagens besöksnäring."

Bakom utmärkelsen, **Årets Arbetslivsmuseum** står Arbetets museum, Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, Statens försvarshistoriska museer, Statens maritima museer och Sveriges Järnvägmuseum. Priset består av 25 000 kr, en emaljskylt samt äran.

Välkommen till Arbetslivsmuseernas Dag

ARBETSLIVS- MUSEERNAS DAG

GÖTEBORG 11 MAJ 2019

Efter två år på Innovatum i Trollhättan följt av Tånga Hed i Vårgårda samt Tidaholm och Håverud har vi nu beslutat oss för att vara i Göteborg. Det blir den 11 maj 2019 som vi, i samarbete med Volvo Museum, genomför Arbetslivsmuseernas Dag på Arendal i Göteborg.

Volvo Museum arrangerar samtidigt sin stora besöksdag Volvo Museum Day, vilket innebär många besökare. De senaste åren har det kommit närmare 3000 besökare.

Planeringen inför evenemanget nästa år pågår för fullt. Tidigare års genomförande av Arbetslivsmuseernas Dag med avslutande enkät till utställarna har gett oss en stabil grund att arbeta vidare på för att på ett bra sätt genomföra Arbetslivsmuseernas Dag som ett årligt evenemang.

En utmaning är också att välja olika platser inom Västra Götalandsregionen för att ge så många museer som möjligt tillfälle att medverka och visa upp sin verksamhet för kollegor och besökare.

Platsen för årets evenemang är, som tidigare sagts Volvo Museum, Arendal.

Evenemanget håller öppet både inomhus och utomhus från kl 11.00 till kl 16.00.

Här finns stora utrymmen för utställare och besökare, inte minst inomhus, där det är högt till taket. Även utomhus, i anslutning till entrén, finns stora utrymmen för utställare som har veteranfordon äldre motorer, matlagning eller annan verksamhet som kräver stora ytor. De som behöver takskydd utomhus har möjlighet att använda tält.

Fokus på familjeaktiviteter

Vi kommer att rikta fokus och marknadsföring på att Arbetslivsmuseernas Dag är en dag för hela familjen, att det finns flera spännande aktiviteter både för barn och vuxna.

Ett sådant exempel på aktivitet är "skattjakt" där barn tillsammans med vuxna ges möjlighet att gå runt bland ett tiotal utställare och "prova på" och svara på frågor. Andra exempel för barn kan vara lätt trafikskap med

Volvo Museum, spruta vatten med brandkåren eller få följa med på en rundtur i den öppna brandbilen.

För vuxna besökare genomför vi som tidigare år en sedvanlig tipspromenad, frågorna finns placerade på ett trevligt sätt som lockar besökarna att gå runt bland alla utställare.

Presentation och uppvisning av yrken

Ett annat fokus för 2019 års evenemang är ”yrken” för att hedra och ta fram de yrkesgrupper som har funnits i de olika arbetsmiljöer som representeras av medverkande arbetslivsmuseer. Yrkestiteln, uniformen och gemenskapen var viktiga värden under industriepokens frammarsch. Det fanns betydligt fler yrkestitlar förr än vad vi har i dag.

I likhet med tidigare års evenemang är det tillåtet att sälja egentillverkade produkter under dagen.

Vi kommer att kunna planera dagens innehåll bättre när vi vet vem/vilka som intresserade att delta som utställare. Därför är det viktigt att vi tidigt får er intresseanmälan att delta, typ av aktivitet och vilka yrken ni vill lyfta fram och presentera.

En separat inbjudan till alla våra medlemmar, samverkande organisationer och andra sammanslutningar kommer att skickas ut i början av december månad.

Det går dock bra att göra sin preliminära anmälan redan nu med det anmälningsformulär som finns på hemsidan.

Inom den närmaste tiden kommer NAVs hemsida att få ett litet annat utseende vilket för Arbetslivsmuseernas Dag innebär att evenemanget syns tydligare och man kan välja om man vill ha information som utställare eller besökare.

Volvo museums entré bjuder på stora öppna ytor både inomhus och utomhus

FOTO: VOLVO MUSEUM

Edetdagen – en gång om året

Benstampen med stampar i trä, men med plåtskodda fötter matas för hand som man alltid gjort. I tunnan till höger finns årets ben som skall krossas i benstampen.

En gång om året, den första lördagen i september månad, händer något unikt. Då startar några eldsjälar upp verksamheten vid Edets kvarn och benstamp. (Arbetslivsmuseum 133 på NAV-kartan)

Udenäs Hembygdsförening och Edetgruppen öppnar upp byggnaden för att köra främst själva benstampen, men även visa kvarnen, alla stora kvarnstenar och kugg-hjulen i källaren, som leder fram till vattenhjulet.

Under dagen kom en ström av nyfikna besökare för att ta del av alla dagens aktiviteter.

Udenäs Hembygdsförening arrangerar "Edetdagen" med bokförsäljning, föredrag, bildvisning, musik, och utställare som visar och säljer konsthantverk, egen producerad mat m.m.

Edetgruppen är några engagerade på orten som ansvarar för själva kvarndriften och benstampen, och att den fungerar som den alltid gjort.

Benstampen i Edet uppfördes 1865 och är Västsveriges enda bevarade vattendrivna stamp och Sveriges äldsta ännu fungerande benstamp för framställning av benmjöl. Benmjöl var på den tiden en viktig del av jordbrukets metoder att få fram olika jordförbättringsmedel.

I själva benstampen krossades först de torkade benen, främst grövre ben av exempelvis nötkreatur. De krossade benen maldes sedan mellan ett par kvarnstenar till benmjöl.

Benmjölet användes som gödningsmedel och senare som foder.

Förr fanns benstampar lite här och var i landskapet. Hade man en vattendriven kvarn var inte steget så långt till att använda vattenkraften på annat sätt.

Edets kvarn och benstamp är byggnadsminne och är av riksintresse för kulturmiljövården. Edet utgör som helhet

En kraftig axel lyfter lyfter upp stamparna som sedan i tur och ordning faller tungt ner och krossar benen.

en välbevarad tidig industrimiljö som visar på betydelsen av den lantliga småindustrin under 1800-talet och i början av 1900-talet.

Ända sedan medeltiden har den kraft som alstrats av Edsåns fallhöjd vid Edet utnyttjats för att driva kvarnar. Edet omnämns i skrift omkring 1447 i en jordebok, då Vadstena kloster erhöll Edet av Sven Pik som är den förste kände ägaren. Vadstena klostres övertagande skedde någon gång mellan 1395 och 1415. Från 1700-talet fanns här också en enbladig såg.

År 1811 köpte Göta kanalbolaget gården bland annat för att få tillgång till vatten för hela Västgöta linjen. Kanalbolaget nyttjade också sågen. Bröderna Nils och Johan Ericsson bodde som barn på Edet under åren 1813-1814.

Anläggningen förföll under 1800-talet fram till 1865 då man beslöt att bygga om sågen till en finbladig såg och samtidigt bygga ut kvarnen till två par stenar för grovmalen säd och ett stenpar för finsikt.

Den stora benstampen uppfördes samtidigt. Benstampen utrustades med ett nytt vattenhjul 1893. Idag har man kopplat bort vattenhjulet och kvarn och benstamp körs med en kraftig elmotor.

Anläggningarna vid Edet drevs fram till 50-talet. Såganläggningen som upphörde 1958, finns inte kvar idag.

Kvarnen lades ner 1953 och benstampen sannolikt på 1940-talet. Men båda finns kvar i fungerande skick.

Göta kanalbolag sålde Edet 1988 till Sättra bruk och 1992 byggdes en kraftstation på området. Edets byggnader genomgick restaurering, renovering och upprustning under några år.

Hösten 1997 blev anläggningen byggnadsminne, dock ej kraftverket som uppfördes 1992.

TEXT & FOTO: PER ROSEN

Att levandegöra historien längs Kinnekullebanan

Tänk dig att sitta på ett tåg, och se ut över landskapet som är utnämnt till Sveriges vackraste tågsträcka och kunna läsa, höra och se filmer som levandegör bygden och dess historia, direkt när ni passerar platsen.

Om det går som Innovatum och en rad samverkanspartner (däribland olika föreningar från Skaraborg) vill så blir det snart verklighet. En ansökan har lämnats in till Skaraborgs kommunalförbund och gymnasieelever från Mariestad, Lidköping och Vara står beredda att skapa berättelser för andra att njuta av längs sin resa på Kinnekullebanan.

En första Workshop för att kicka igång projektet är satt till den 14 december.

Är du en förening som är intresserad av att möta unga som ska skapa olika berättelser om bygden längs Kinnekullebanan Vara-Gullspång så är du välkommen att höra av dig till; marta.gustafsson@innovatum.se

En sommarvy av tågsträckan mellan Trollmen och Råbäck, Kinnekulles västsida.

TEXT & FOTO: MÄRTA GUSTAFSSON

Kinnekullebanan är en oelektrifierad enkelspårig järnväg som går från Håkantorp på Älvsborgsbanan via Lidköping och Mariestad till Gårdsjö, där den ansluter till Västra stambanan.

Kinnekullebanan trafikeras av Västrafik med Kinnekulle-tåget och är en av Västra Götalands regionaltågslinjer.

Kinnekullebanan var från början fyra smalspåriga järnvägar. Lidköping-Håkantorps Järnväg (HLJ) öppnades 1877. Nästa Mariestad-Forshem-(Gössäter) byggd av Mariestad-Kinnekulle Järnväg (MKJ), öppnad 1889 följt av Kinnekulle-Lidköpings Järnväg (KiLJ) mellan Lidköping och Forshem som öppnade 1898.

Den sista delen mellan Mariestad-Gårdsjö var färdig år 1910. Den byggdes av Västergötland-Göteborgs Järnvägar (VGJ) som då ägde MKJ. All delarna var smalspårig med 891 mm spårvidd.

Alla kvarvarande smalspåriga linjerna i Skaraborgs län köptes av Svenska staten 1948 och ingick i Statens Järnvägar (SJ).

Med början i väster byggdes de fyra bandelarna om till normalspår. Håkantorp-Lidköping 1953, Lidköping-Forshem 1954, Gårdsjö-Mariestad 1961 och Mariestad-Forshem 1962.

Ramsågen i Melltorp

Vackert och naturskönt ligger den renoverade kvarn och ramsågen vid ån Surtan. Byggnaderna har idag återfått sitt ursprungliga skick och utseende.

Ramsågen i Melltorp är idag unik, en av få i Västsverige. Den ligger i en industrihistorisk miljö väl värd att bevara för eftervärlden. Under fyra hundra år har energi hämtats ur Melltorps ”qvarnaström”

Kvarn- och sågverksamhet har förekommit under århundraden. Strömmen och vattenfallet är fortfarande av stor betydelse. Enda skillnaden är att arbetsmiljön har fått dela plats med turismen.

Melltorp i Hyssna är en radby klassad som kulturhistorisk miljö av riksintresse. I en radby ligger gårdarna på rad, vanligtvis längs bygatan. I samband med skiftesreformerna på 1800-talet försvann de flesta radbyar.

Melltorps kvarn, byggdes av byns bönder på 1850-talet. De skötte verksamheten gemensamt och drev kvarn och sågverk, först med vattenhjul fram till 1921 då de byttes mot turbiner.

Den första ramsågen tillverkad i Söderhamn uppfördes på 1900-talet av böndernas samfällighet. Dessförinnan användes enbladiga ramsågar med trästativ.

Fyra generationer kvarn och sågmästare

1918 anställdes sågmästaren och mjölnaren Algot Johansson för att driva företaget. Han var son till Alfred Bengtsson som varit verksam i Lockö kvarn sedan 1880. Lockö kvarn ligger ett par km nedströms.

Algot satte in en femkuttershyvel redan på 1920-talet. Den kom från Lottfors Mekaniska Verkstad. Med hjälp av denna tillverkade han lister, råspånt, trappor och sponstad tretumsplank till husbyggen.

1948 byttes så Söderhamnsramen ut och Göteneramen sattes in. Algot monterade själv ner Göteneramen på Torsö i Väneren. Den fraktades hem av Arne Perssons åkeri i

Samtliga bilder tillhör Ramsågen i Melltorps bildarkiv Skene. Vid den här tidpunkten fanns ingen bro, och när lastbilen körde på färjan så kändes det som att den skulle sjunka på grund av tyngden (Arne Perssons egna ord).

I mitten av 1930-talet började sönerna Stig och hans bror Alf att jobba med fadern i företaget Stig började mala mjöl som trettonåring.

Bilden är tagen 1953, i samband med att Sågmästaren Algot Johansson köpte loss sågverket och kvarnen från bönderna. Han är andra man från höger på fotot. Sonen Stig är nr 3 från höger, sonen Alf syns som nr 3 från vänster, bakre ledet.

Tillsammans drev de sågverket med tillhörande kvarn in på 1970-talet, som mest med ett tiotal anställda sågade man på export.

Om kvällarna och lördagarna skötte Stig malandet i kvarnen. Man hade även en sädestork som delvis drevs nattetid. Stig blev Hyssnas siste mjölnare och slutade mala 1981.

På 1970-talet gick sågverksnäringen på lågvarv och på 1980-talet kom nästa generation. Stigs söner Jan, Hans och Per levererade snickerivirke åt svarveri- och möbelindustrin i och runt Hyssna.

Med 1990-talets ekonomiska kris försvann jobben men 1994 började de exportera virke igen. På grund av en åldrad maskinpark upphörde industriverksamheten men drevs vidare i mindre skala.

Från sågverk till bakverk

Hans Johansson, sågmästare och fjärde generationen, tog över anläggningen tillsammans med hustrun Catharina 1999. Kulturmiljön var i behov av omvårdnad. Ett långsiktigt arbete påbörjades. Första prioritet var att åter skapa den yttre miljön och att renovera anläggningen. Utomhus täckte jord turbinfårorna. Murarna återställdes, fasaden och taket byttes, väggar och golv förstärktes. Den ursprungliga kvarnkammaren som revs 1980, åter skapades.

Den ursprungliga idén var att värna om hållbarhet för miljön, för byggnader på anläggningen och landskapet runt ägorna. Renoveringen skulle vara varsam. Att säkra så att kulturarvet och familjehistorien lever vidare var en annan röd tråd.

Till den nya anläggningen byggdes ett bageri och ett trädäck intill ån.

Sommaren 2002 var renoveringen klar och man öppnade ett sommarkafé i kvarnen. Alla inkomster gick tillbaka in i företaget och de första åren fick de leva på inkomsterna från sågverket.

I maj 2010 var det premiär för en kurs i ramsågning, ett kurspaket hopsatt av Hans Johansson, sågmästare på Melltorp, Bengt Spade, industrihistoriker och René Sjöstrand, dokumentärfilmare

Önskas en demonstration av Ramsågen, kontaktar man idag sågmästaren Hans Johansson som är fjärde generationen kvarn och sågmästare på "Kvarnen i Hyssna"

Verksamheten har utvidgats under åren och inrymmer idag ett pensionat för konferens- och hotellgäster. Kafét stängde 2017. Melltorps kvarn är idag ett levande arbetslivsmuseum och huvudsakliga inriktning är att ur sina olika perspektiv bevara, bruka, och berätta om industrisamhällets kulturarv.

Tack vare nysatsningen med pensionatet, fick Catharina och Hans ta emot en Ullbagge i Stockholms stadshus, som Årets Landsbygdsföretagare 2010.

En annan utmärkelse värd att nämna är inbjudan till Kungliga slottet på Sverigemiddag 2016. Middagen är en kväll där kungafamiljen uppmärksammar personer som gjort betydande insatser lokalt, regionalt eller nationellt.

TEXT; JULIA COLLINIUS

NAV - Kunskapsdagar om marknadsföring

NAV arrangerar nu i höst en utbildning vid två utbildningstillfällen, om hur du som besöksmål kan arbeta med marknadsföring.

Kursen kommer att ge er konkreta tips och idéer på hur ni kan arbeta vidare för att marknadsföra ert besöksmål. Vi kommer bland annat att prata om vilka kanaler ni kan använda er av, vem som är er målgrupp och hur ni kan använda er av sociala medier för att nå dessa. Inför utbildningen vill vi att ni funderar på hur ni marknadsför er idag och vilka ni vänder er till.

Utbildningen är kostnadsfri och vi bjuder på lunch. Ni får med fördel komma flera deltagare från samma förening. Sista anmälningssdag är 19 november.

Datum och plats:

21 november, kl 10-14, Innovatum Trollhättan

22 november, kl 10-14, Herrljunga Bibliotek

Anmälan och aktuell information finns även på NAVs hemsida, se; www.navivast.se/kurs-aktiviteter/

Kurserna genomförs av Innovatum och ABF, i samarbete med Prisma Västra Götaland.

För anmälan och frågor, kontakta Elin Sörensson, Innovatum:

mail; elin.sorensson@innovatum.se tel; 0520 28 94 19

Varmt välkomna!

Med Allmogeåtar på Bassholmen

Varje sommar, den andra lördagen i juli, anordnas "Med Allmogeåtar på Bassholmen".

Denna tradition firade i år "42-årsdagen" och även i år var vädrets makter snälla med sol och lagom vind. Föreningen Allmogeåtar visar då upp sin verksamhet. Man har alltid en defilerings med flera av föreningens åtar i sundet utanför Bassholmen. Man seglar, man ror och man vrickar sig fram med den minsta ekan. Under dagen visar åtbyggare något om renovering av äldre träåtar. Hur man svarvar en åra kan man också ta del av samt se hur traditionell repslagning går till.

Dagen lockar en stor publik, som kommer med egna åtar eller med passagerarfartyg från Lysekil och Uddevalla. Föreningens museum är givetvis öppet där man kan titta på "allt" om åtar, fiske och motorer ur kustens arbetslivshistoria. I den lilla hamnbassängen ligger ett femtontal träåtar, som föreningen håller i fint och sjö-dugligt skick.

Föreningen Allmogeåtar grundades 1970 och hyr av Uddevalla kommun det gamla varvsområdet på Bassholmen, som ligger strax utanför Uddevalla. Föreningen har idag 2000 medlemmar spridda över hela landet.

Utöver verksamheten på Bassholmen, där man första lördagen i varje månad har arbetsdagar, ger man ut tidskriften "Träbiten", som är en kulturskrift om åtar, orter, förhållanden och utvecklingen från olika kustområden i Sverige. Fyra nummer klarar man att ge ut varje år och är nu uppe i nr 181.

TEXT; LARS T HANSSON

Mordgåtan på järnvägen

När samverkan mellan ett arbetslivsmuseum och en lokal yrkesutbildning är som bäst, kan det bli mord på tåg som lockar en helt ny publik till museijärnvägen och säljer slut på alla biljetter på nolltid. En klar succé som ger mersmak.

Den lokala yrkesutbildningen Skara Skolscen har inrättat ett samarbete med Skara-Lundsbrunns Järnvägar, som föreningen är mycket glada för. Eleverna spelade upp en mordgåta på tåget under tre åkturer den 13 oktober, då det var "Kulturnatta i Skara".

På det här sättet når vi ut till ny publik, inte bara de vanliga grupperna som "tågnördarna" och barnfamiljer. Sen förlänger det säsongen också, vilket är mycket eftersträvarsvärt, säger en av föreningsherrarna.

TEXT & FOTO: MÄRTA GUSTAFSSON

Medlemmar i Skara-Lundsbrunns Järnvägar.

Medlemsenkät

I början av januari 2019 kommer styrelsen i NAV att skicka ut en enkät till alla medlemmar med några frågor om 2018 års verksamhet.

Enkäten innehåller frågor om medlemsantal, besöksstatistik, genomförda evenemang etc.

Syftet med enkäten är att synliggöra allt arbete som görs, inte minst ideellt, för att säkerställa fortsatt verksamhetsstöd från Västra Götalandsregionen (VGR) så att detta kommer medlemmarna till godo på bästa sätt.

Enkäten kommer att sändas ut via e-post (i första hand) för att underlätta svarsmöjligheten.

Svaren kommer att sammanställas och redovisas i verksamhetsberättelsen för 2018 samt i NAVs slutrapport till VGR avseende verksamheten under 2018. Vi kommer även att kunna berätta om svaren vid kommande ordförandeträffar i början av februari 2019.

En sammanfattning av förra medlemsenkäten (2017) gav bland annat följande information

- NAVs ideella medlemsföreningar har mellan 35000–40 000 medlemmar. Av dessa är cirka 10% aktiva i sina föreningar.
- Antalet besökare på besöksmålen inklusive deltagare i evenemang var cirka 300 000 personer

Vad blir resultatet av 2018 års enkät?

Vi önskar att alla lämnar svar så att uppgifterna blir så korrekta som möjligt!

EINAR BRODIN

Evenemangskalendern

På NAVs hemsida finns fliken "Evenemang"

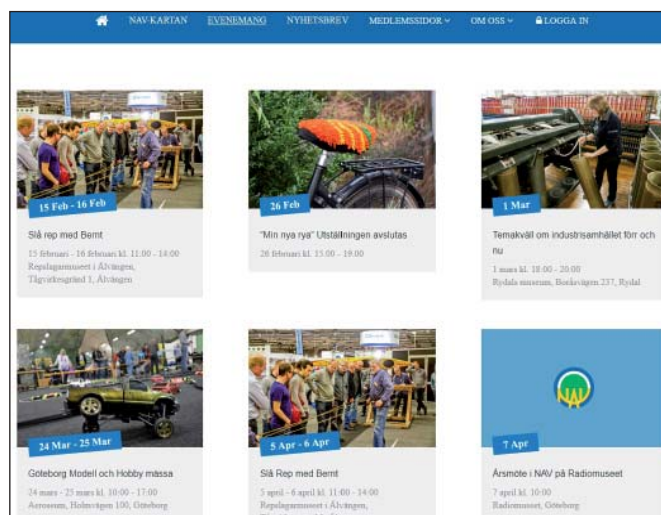
Här har ni som medlem en utmärkt möjlighet att synliggöra och annonsera om era olika evenemang och på så sätt locka fler besökare.

Att använda sig av denna möjlighet har hittills varit sparsamt.

Vi vill därför på nytt uppmana er att utnyttja denna möjlighet så att vi får en levande evenemangssida.

Gå in på fliken

"För medlemmar/Anmäl evenemang" och lämna ert bidrag i form av text och bild i det formulär som finns. Det är inte svårt.

Ordförandeträffar

I början av februari månad 2018 genomförde NAV två uppskattade ordförandeträffar, en i Trollhättan och en i Stenstorp.

Styrelsen i NAV har för avsikt att upprepa dessa träffar i början av februari 2019. Tid och platser är inte bestämda ännu. Vi väljer olika platser vilket innebär att ibland är det nära, ibland lite längre bort just för att vi tror att det är värdefullt att så många som möjligt ges tillfälle att träffas.

Syftet är att skapa en värdefull dialog och personlig kontakt dels mellan NAV och medlemmarna dels mellan medlemmarna.

Inbjudan kommer att skickas ut i början av December månad 2019.

Vid träffarna kommer vi bland annat att samtala om

- NAV-kartan 2019 och utdelning av densamma samt erfarenheter av 2018 års karta.
- Uppgifter/information från NAV till medlemmarna och vice versa.
- Samverkan inom olika områden, geografiska områden, verksamhetsområden.
- Gemensam marknadsföring/utbildning/kurser
- Presentation av evenemang på NAVs hemsida
- Arbetslivsmuseernas Dag den 11 maj 2019.

Det fanns mycket att diskutera, när alla medlemmar fick möjlighet att mötas under ordförandeträffen i februari 2018

FOTO: ELIN ANDERSSON

Då som förra gången blir träffarna en helgdag någon gång i början av februari
Vi hoppas på många anmälningar!

Slutcitrat från mötet i Stenstorp den 4 februari 2018
”.....Det är oöverträffat att mötas människa mot människa”

TEXT: EINAR BRODIN

Till sist

